

Uitpakken 3: Een merovingische pottenbakkersoven uit Kessel-Hout

Wim Hupperetz

Inleiding

Tijdens de inventarisatie van de collectie archeologie werden een aantal vondsten aangetroffen afkomstig uit Kessel-Hout. De vondsten zijn in 1934 gedaan door L.D. Keus (2) die in de jaren 30 en 40 correspondent was van het Rijksmuseum van Oudheden. Naar aanleiding van zijn melding is er een archeologisch onderzoek uitgevoerd waarvan de resultaten gepubliceerd zijn door W.C. Braat (Fig. 1). (3) Hierbij werd onder andere een pottenbakkersoven onderzocht waarvan het aardewerk slecht summier is beschreven. In deze publicatie wordt het aardewerk gedateerd in de laat-Romeinse en vroeg-Frankische periode.

Opmerkelijk is dat in de publicatie wordt gemeld dat er geen andere ovens zijn geweest of aangetroffen terwijl bij de vondsten in het Limburgs Museum enkele notities bekend zijn van L.D. Keus die wijzen op meerdere ovens: *'Oven van Hout aan de Scheidsgraaf onder Kessel. Er stonden 3 kleine ovens en kort daarbij een werkplaats met pannen dak; romeinsch'*. Mogelijk zijn deze door Keus nog tijdens de afgraving gezien of heeft hij hierover informatie verkregen.

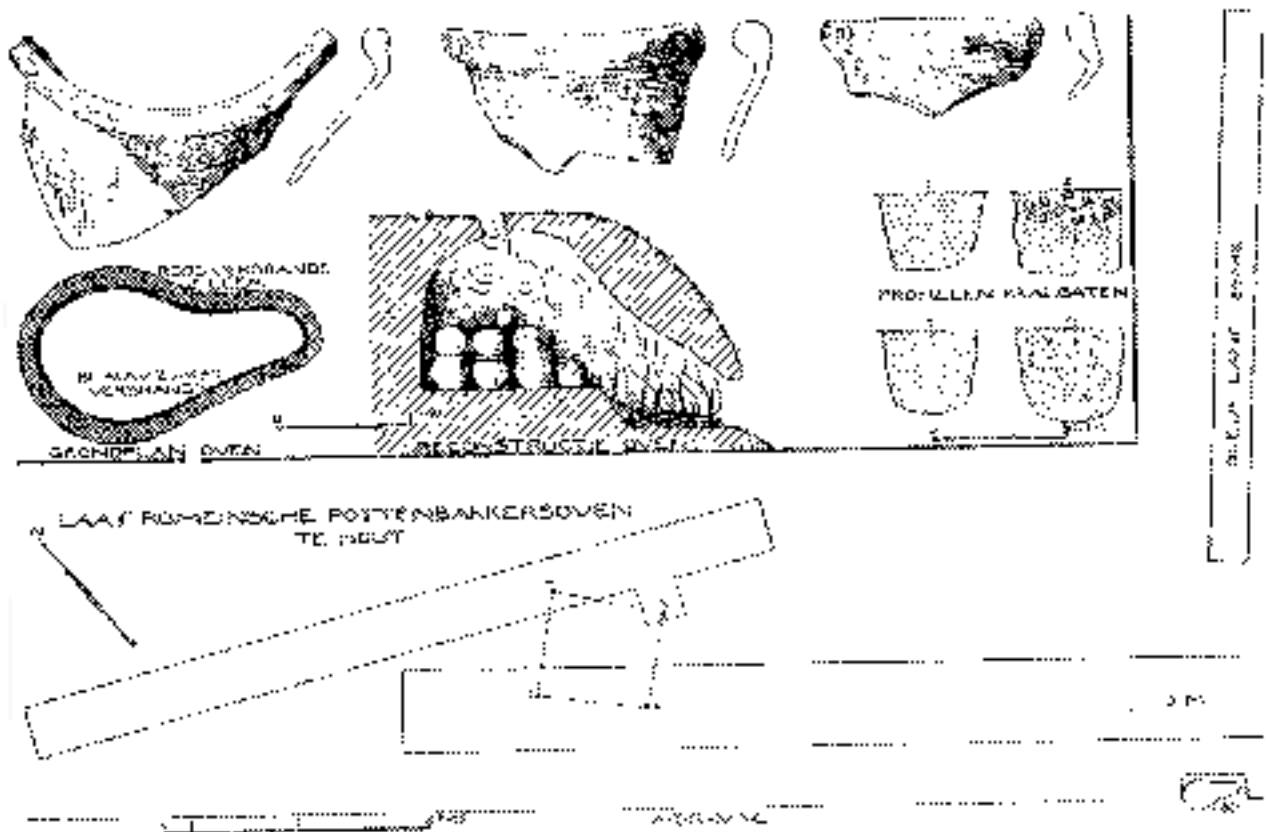

Fig. 1 Tekening van de oven, het aardewerk en opgravingsporen te Kessel-Hout (uit: Braat 1936, afb. 33)

Het aardewerk

Het aardewerk uit deze oven wordt deels bewaard in de collectie van het Limburgs Museum (4) en deels in het Rijksmuseum van Oudheden. Het vondstenmateriaal bestaat uit bodemfragmenten (fig. 2) en randprofielen (fig. 3); wandscherven zijn niet verzameld.

Het aardewerk uit deze oven behoort tot reducerend gebakken, ruwwandig onversierd aardewerk. In de publicatie van Braat worden drie randprofielen afgebeeld die vooral verwantschap hebben met fig. 3.1 en 3.3.

Te onderscheiden zijn fragmenten van de volgende vormen (fig. 3):

1. een ruwwandige pot met een rond omgeslagen rand (vgl. Maastricht-Ceramique oven I afb. 20.9)
2. een ruwwandige pot met een opstaande, schuin naar buitenstaande rand (vgl. Maastricht-Ceramique oven I afb. 20.6)
3. een ruwwandige pot met een opstaande rand licht naar binnen gebogen (vgl. Maastricht-Ceramique oven I afb. 20.7)

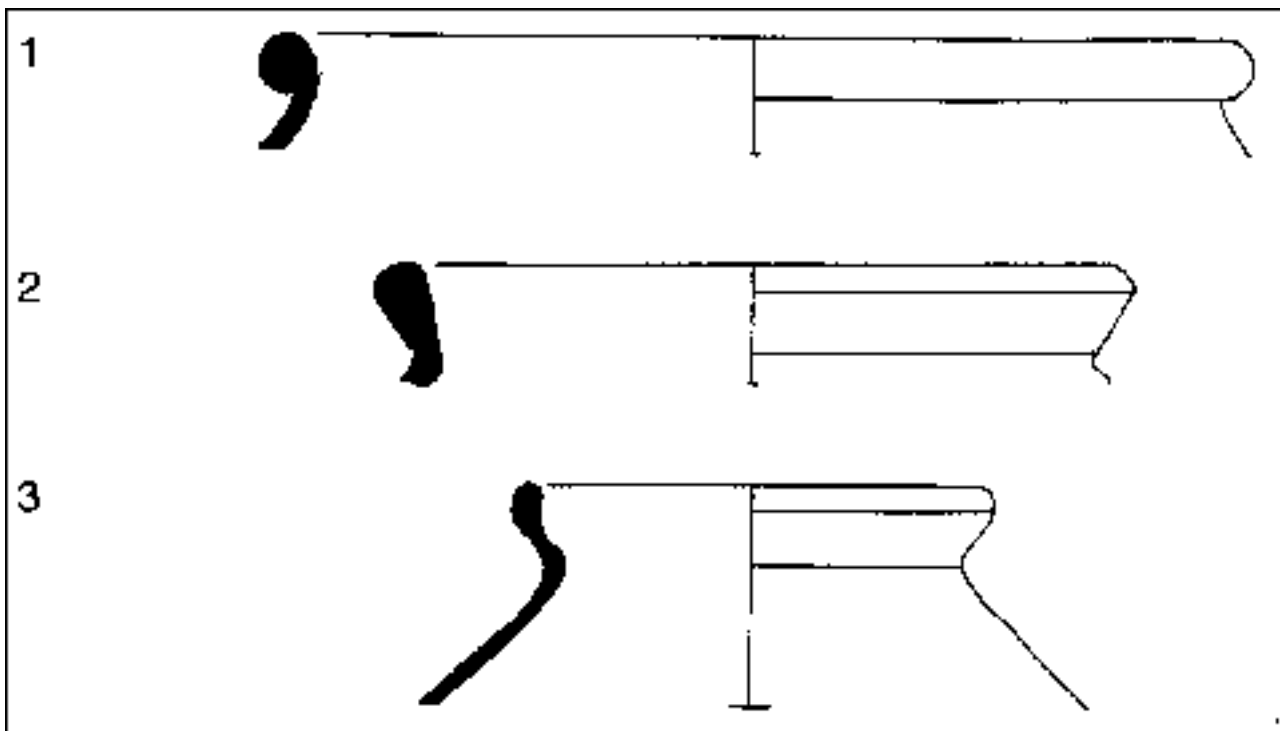

Fig. 2 Merovingisch aardewerk uit de pottenbakkersoven te Kessel-Hout: bodems van ruwwandige potten, schaal 1:2 (Tek. W. Alberts)

De oven

De plattegrond van de oven is peervormig en de reconstructie van Braat toont een liggende oven die in een talud was ingegraven. Het scheidingswandje dat de ovenkamer in tweeën deelde is niet aangetroffen en ook resten van een rooster zijn niet gevonden. Op enige afstand werden vier paalsporen aangetroffen en het lijkt erop dat de oven geïsoleerd lag.

Vergelijken we de oven met de merovingische pottenbakkersovens die in Maastricht in

1991 zijn opgegraven dan zijn er enige overeenkomsten. ⁽⁵⁾ Ook hier gaat het om liggende ovens met een peervormige plattegrond. Deze ovens waren echter niet ingegraven maar hadden een lemen koepel.

Met name de vondsten uit oven I (Maastricht-Ceramique) vertonen sterke overeenkomsten zowel qua baksel als wat betreft vormen met het aardewerk uit Kessel-Hout.

De datering

Het aardewerk kan voornamelijk gedateerd worden in de 7de eeuw (stufte IV van Böhner). De vondsten uit Maastricht-Ceramique zijn ook C-14 gedateerd en kunnen volgens die datering in de periode 540-660 n. Chr. worden gedateerd. ⁽⁶⁾ Het is onduidelijk in welk gebied het aardewerk werd afgezet; gezien de matige kwaliteit had het waarschijnlijk slechts een lokale verspreiding.

Samenvatting

Het aardewerk uit de pottenbakkersoven uit Kessel-Hout kan gedateerd worden in (het begin van) de zevende eeuw. Mogelijk zijn er nog meer ovens geweest, waarvan echter geen vondsten bekend zijn. Het aardewerk behoort tot de categorie ruwwandig reducerend gebakken aardewerk dat ook in Maastricht werd geproduceerd.

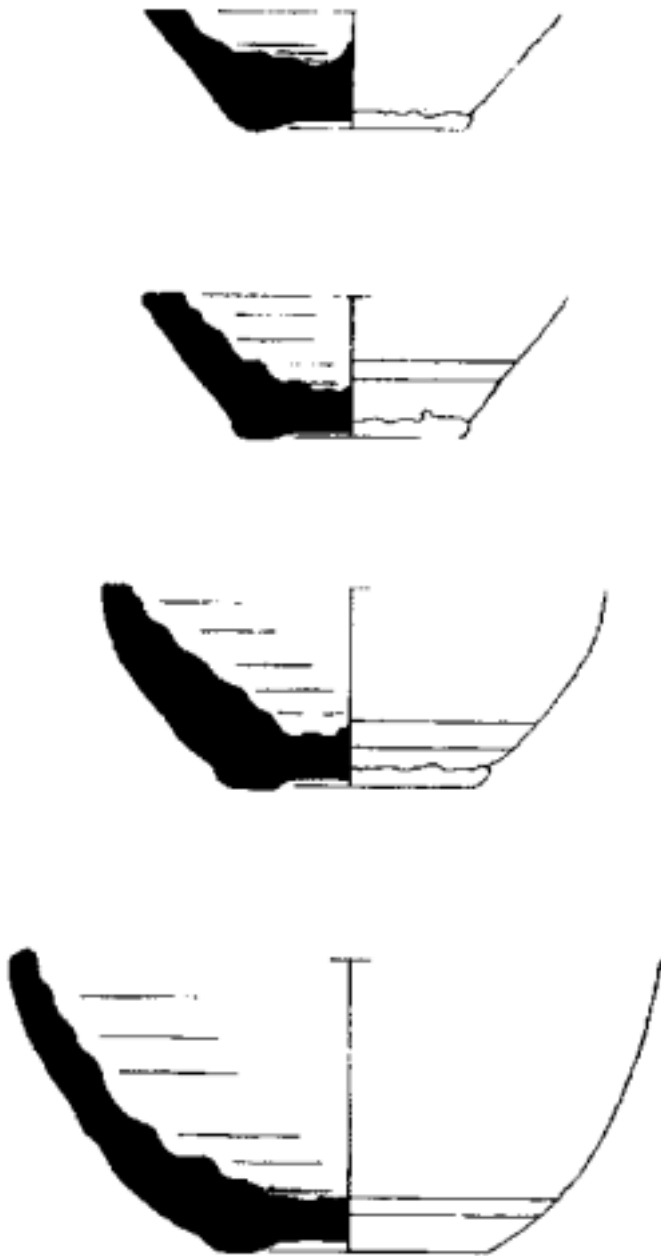

Fig. 3 Merovingisch aardewerk uit de pottenbakkersoven te Kessel-Hout: randfragmenten van ruwwandige potten, schaal 1:2 (Tek. W. Hupperetz)

Noten:

1. Onder de titel 'UITPAKKEN' presenteert het Limburgs Museum een reeks korte artikelen waarin archeologische vondsten uit haar collectie worden beschreven. Aanleiding hiervoor is het feit dat het Limburgs Museum sinds 1 januari 1998 haar deuren heeft gesloten in verband met de verhuizing naar en de inrichting van de nieuwbouw die medio 2000 opent.
2. Aan de 'collectie Keus' in het Limburgs Museum zal in deze reeks nog een aparte bijdrage worden gewijd.
3. W.C. Braat, Overblijfselen uit den Romeinschen tijd bij Hout en Holt-Blerick in: *Oudheidkundige Mededelingen uit het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden* (Nieuwe Reeks) (1936) 17, 47-52.
4. Het aardewerk in de collectie van het Limburgs Museum heeft het inv. nr. G47/596/01.
5. T.A.S.M. Panhuysen, W. Dijkman, R.A. Hulst, R.G.A.M. Panhuysen, Maastricht: Merovingische

pottenbakkersovens, in: H.Stoepker (red.), Archeologische kroniek van Limburg over 1991, in: *PSHAL* 128 (1992), 264-274.

6. T.A.S.M. Panhuysen, W. Dijkman, R.A. Hulst, R.G.A.M. Panhuysen, Maastricht: Merovingische pottenbakkersovens, 264